

CSEHSZLOVÁKIA

Gazdasági helyzet

A csehszlovák népi demokrácia a kétéves és ötéves terve alapján sikeresen fejleszti az ország iparát. Az ipari termelés 1951-ben előzetes adatok szerint több mint 60 százalékkal szárnyalta túl a háborúelőtti színvonalat. A Rüdé Právo 1951. október 28-i számában közölt adatok szerint a csehszlovák ipari termelés alakulása a következő:

	1937. havi átlag = 100
1946 havi átlag	75,0
1947 „ „	91,3
1948 „ „	108,7
1949 „ „	126,0
1950 „ „	145,6
1951 I. félév	159,8

Csehszlovákiában 1937-ben a lakosság száma 15,2 millió volt, jelenleg pedig 12,5 millió. Ezek szerint 1951 I. felében az egy főre eső ipari termelés 95 százalékkal volt magasabb, mint a háború előtt.

Az ipari termelés növekedésének üteme
(Az egyes évek a megelőző év százalékában)

1947	121,7
1948	119,0
1949	116,0
1950	115,5
1951 I. félév	109,7

Az ipari termelés emelkedésével egyidejűleg gyors az építkezés fejlődése is. Az építkezésekre fordított beruházások összege 1950-ben 91,1 százalékkal emelkedett 1947-höz viszonyítva.

Építkezésekre fordított beruházások
milliárd Kcs-ban

(1947. évi változatlan áron)

1947	15,41
1949	21,78
1950	29,45

A régi Csehszlovákiában 20 év alatt egy nagyolvasztó és egy acélgyár épült. Jelenleg 2 kohászati kombinát épül, amelyek több acélt fognak előállítani, mint amennyi a háborúelőtti Csehszlovákia egész acéltermelése volt.

Az ipari termelés lényegesen gyorsabb ütemben emelkedett, mint a munkások létszáma; ez azt bizonyítja, hogy a munkatermelékenység jelentős mértékben növekedett. A háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva a munka termelékenysége 31,3 százalékkal. 1946-hoz viszonyítva pedig 53 százalékkal emelkedett. A foglalkoztatottak száma a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva 10,9 százalékkal növekedett.

Év	Ipari termelés	Foglalkoztatottság	Munkatermelékenység
1946	75,0	87,6	85,6
1947	91,3	97,2	92,9
1948	108,7	102,0	106,5
1949	126,0	107,0	117,6
1950	145,6	110,9	131,3

Az iparban, építkezésben és a szociális intézményeknél a foglalkoztatottak száma emelkedett, ugyanakkor a többi népgazdasági ágban csökkent. Ez azt bizonyítja, hogy az ipar, építkezés és egészségügy nemcsak az új munkaerőket szívta fel, hanem más népgazdasági ágak foglalkoztatottjait is. A pénz- és biztosításiügyben 1951 októberében 30,4 százalékkal kevesebben dolgoztak, mint 1937-ben, a kereskedelemben foglalkoztatottak száma pedig az 1930. évi létszámnak csak 71,3 százalékát teszi ki.

A foglalkoztatottság megoszlása a népgazdaság egyes ágaiban a következőképpen alakult (az összes foglalkoztatottak százalékában):

Népgazdasági ágak	1946. nov. 1.	1951. márc. 31.
Ipar.....	20,3	28,1
Építőipar.....	2,8	5,6
Közlekedés.....	5,7	5,0
Kereskedelem és idegenforgalom.....	7,0	6,6
Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás (segítő családtagokkal együtt).....	43,8	38,1
Pénz- és biztosításügy.....	1,1	0,5
Egészségügy.....	0,7	1,6
Egyéb.....	18,6	14,5
<i>Osszesen...</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A csehszlovák népi demokráciában a munkások reálbére állandóan emelkedik. A háborúelőtti időkhöz viszonyítva az ipari munkások órábérére a 4 és félszeresére emelkedett.

Az ipari munkásság órábérének alakulása

Időpont	Kcs	Index
1937.....	4,89	100
1946 február.....	12,91	264
1947 május.....	16,29	333
1948 február.....	17,23	352
1949 március.....	18,12	371
1950 február.....	19,84	406
1951 február.....	22,12	452

Ezzel szemben az árak csak a háromszorosukra emelkedtek. 1937-hez viszonyítva a reálbér tehát 50 százalékkal emelkedett. Az életszínvonal emelkedését bizonyítja, hogy az egy főre eső fogyasztás 30–50 százalékkal magasabb, mint a háború előtt volt.

Egy főre eső fogyasztás növekedése 1936–1950-ig

	Százalékban
Hús és húsrú.....	45,7
Cukor.....	15,1
Rozsliszt és kenyér.....	7,5
Búzaliszt és. sütemény.....	54,4
Sör.....	67,4
Textilárú.....	27,2

A csehszlovák népgazdaság rohamos fejlődése lehetővé teszi, hogy mind nagyobb összegeket fordítsanak a dolgozók egészségügyi helyzetének megjavítására. A köz-

egészségügyi célokra fordított kiadások a következőképpen alakultak:

Év	1000 Kcs	Index
1937.....	1,956.154	100,0
1947.....	9,586.250	490,1
1948.....	10,789.317	551,6
1949.....	14,146.808	723,2
1950.....	15,907.840	813,2

A szociális helyzet javulásáról tanuskodik a gyógyintézetek számának, valamint az orvosok létszámának emelkedése, továbbá a társadalombiztosítási hálózat kiépítése.

1937-hez viszonyítva 1951-ben a gyógyintézetek száma 31,5 százalékkal, az orvoslétszám 18,6 százalékkal emelkedett.

Megnevezés	1937	1945	1947	1951
Orvosok létszáma	11,395	7,547	9,954	13,514
10 000 lakosra jutó orvosok száma.....	7,90	5,33	8,18	10,81

A társadalombiztosítási rendelőintézetek szakosztályainak száma a felszabadulás után a következőképpen alakult:

Év	Szám	Index
1947.....	557	100,0
1949.....	833	149,6
1951.....	2680	481,1

Különös gondot fordítanak az anya- és gyermekvédelemre. Az anya- és gyermekvédelmi intézmények a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva a következőképpen fejlődtek:

Megnevezés	1938	1950	Index: 1938 = 100
Szülészeti és nőgyógyászati ágyak száma.....	1225	7947	649
Terhességi tanácsadók száma.....	164	1077	657
Ágyak száma a kórházi gyermekosztályokon.....	1465	7211	492
Anyá- és csecsemővédő intézetek száma.....	1488	3511	236

A csehszlovák nép életkörülményeinek javulása tükröződik vissza a népmozgalmi adatokban. 1950-ben 1937-hez viszonyítva a

millió schillinget fog kiténni. Az államháztartás kiegyensúlyozatlanságának terheit a kormány a dolgozókra hárítja. A forgalmi adó — amely elsősorban a dolgozókat sújtja — 60 százalékkal emelkedett, ezzel szemben a gazdagok adója, így a társulati adó csak 10 százalékkal; a vagyoadó pedig változatlan.

A dolgozók részesedése a nemzeti jövedelemben 1937-ben 46% volt, 1950-ben már csak 35%.

1947 óta minden évben, — tehát öt esetben — új „ár- és bérmegállapodások” jöttek létre, amelynek az lett volna a céljuk, hogy összehangolják az ár- és bérszínvonalat. E helyett azonban minden újabb megállapodás a dolgozók reálbérének újabb csökkenéséhez vezetett.

Reálberek alakulása a hivatalos statisztikák alapján³

Megnevezés	Nominálbér	Létfenntartási költség	Reálbér
	1945 = 100		
Az első „ár- és béregyezmény”, után (1947 október)	305,1	350,2	87,1
A második „ár- és béregyezmény”, után (1948 december)	376,5	432,7	87,0
A harmadik „ár- és béregyezmény”, után (1949 július)	418,3	509,1	82,1
A negyedik „ár- és béregyezmény”, után (1950 szeptember)	443,7	541,2	82,0

A hivatalos létfenntartási index a bekövetkezett áremelkedéseket nem tünteti fel teljes mértékben, mivel a létfenntartási index a háborúelőtti fogyasztási sémán alapul, a fogyasztás struktúrája pedig a háború óta jelentősen megváltozott.

Az 1951 júliusában életbeléptetett ötödik „ár- és béregyezmény” következtében az

³ Gesamtschau der österreichischen Wirtschaft in den Jahren 1948 und 1949, 1950 és Monatsberichte des Österreichischen Instituts für Wirtschaftsforschung, 1951. november, adatai alapján számítva.

árak hivatalos adatok szerint 20 százalékkal emelkedtek. Az emelkedés ténylegesen — amint az Österreichische Volkstimme megállapítja — 30%, ezzel szemben a nominálbér 14 százalékkal emelkedett csak, tehát a munkások reálbére ismét 12 százalékkal csökkent.

Az ötödik „ár- és béregyezmény” alapján csak a legfontosabb élelmiszerek (kenyér, tej, cukor, margarin, zsír) árát lett volna szabad emelni, ennek ellenére számos, az egyezményben nem említett árucikk- és szolgáltatás ára is megdrágult, a lakbért pedig az ötszörösére emelték.

Áremelkedés
%-ban

Édesipari cikkek	15
Gáz	74
Villany	43
Villamos- és autóbusz napijegy	30
Villamos- és autóbusz heti jegy	35
Fodrasztati árak	18
Mozgóképszínházi helyárak	25

Forrás: Monatsberichte der österreichischen Instituts für Wirtschaftsforschung 1951. július 27. és Österreichische Volkstimme, 1951. július 27.

A reálberek csökkenésével szemben a most nyilvánosságra hozott részvénytársasági mérlegek azt mutatják, hogy a tőkések a fegyverkezési konjunktúra következtében nagy nyereségeket vágnak zsebre. 54 részvénytársaság mérlegadatából kiténik, hogy a nyereségek 1950-ben a kifizetett munkabérnek a kétszeresét tették ki.

A munkásság helyzetét súlyosbítja a fegyverkezési konjunktúra ellenére is növekvő munkanélküliség. A haditermelésben az emelkedő foglalkoztatottság ugyanis nem tudja ellensúlyozni a polgári célú termelés válsága következtében egyre növekvő munkanélküliséget. A munkanélküliek száma 1951 I. félévében 1950 azonos időszakához viszonyítva 4 százalékkal emelkedett. A Rudé Právo adatai szerint a munkanélküliség 1951-ben 1949-hez viszonyítva 56 százalékkal növekedett.

Az osztrák dolgozók számára a marshallizálás és az USA háborús agresszív poitikájában való részvétel az életszínvonal rohamos csökkenését, növekvő munkanélküliséget jelenti.

születések száma 40 százalékkal emelkedett, a halálozás 13 százalékkal, a csecsemőhalandóság pedig 33,9 százalékkal csökkent.

Megnevezés	1937	1950
Élvezületések száma (1000 lélekre számítva).....	16,3	22,9
Halálozások száma (1000 lélekre számítva).....	13,1	11,4
Csecsemőhalandóság (1000 élve születésre számítva) ..	117,4	77,6
Temetőzettségi arány (1000 lakosra számítva) ..	3,2	11,5

A nép államának gondoskodása folytán az üdültetésben részesülő dolgozók száma egyre növekszik.

Forrás: Rudé Právo, 1951. október 28., 3. old., 1951. november 1., 3. old. és 1951. december 13., 4. old.

Üdültetésben résztvevő dolgozók száma

1945	4 417
1946	35 606
1947	81 685
1948	130 548
1949	205 592
1950	239 056

A közoktatás terén hatalmas fejlődés tapasztalható; az 1950/51. tanévben az 1937. évről viszonyítva a középiskolai tanulók száma 28 százalékkal, a főiskolai hallgatók száma pedig több mint a kétszeresére nőtt.

Megnevezés	1937	1950/51
Középiskolai tanulók száma	441 400	563 300
Főiskolai hallgatók száma ..	19 200	39 500

AUSZTRIA

Gazdasági helyzet

IPAR

Ausztriában, a többi marshallizált országhoz hasonlóan, 1951 folyamán tovább emelkedett a hadifontosságú iparágak termelése.

Méhszari termelés 1951 első 9 hónapjának átlagában¹

	1950 havi átlag = 100
Bányászat.....	117,0
Magnezitipar	118,4
Vas kohászat	109,4
Fémkohászat	153,7

Az amerikai monopóliók a stratégiai nyersanyagok termelését is a fegyverkezés szolgálatába állította. A nyersanyagkivétel, amely 1937-ben az összkivétel 29,9 százalékát tette ki, 1951 II. negyedévében már 40,7 százaléka az összkivételnek. Míg 1950-ben a vas- és acélkivétel az USA-ba irányuló kivételnek csak 10 százalékát képezte, addig 1951 III. negyedévében már 39 százalékát tette ki. Az állandóan emelkedő vas- és acélkivétel következtében az osztrák

kereskedelem rendelkezésére bocsátott rudvas mennyisége 1951 első 5 hónapjában 1950 azonos időszakához viszonyítva 34 százalékkal, a hengereltárué 27 százalékkal és a horganyzott lemezeké 11 százalékkal csökkent:

A nyersanyagnehézségek következtében a polgári fogyasztás céljait szolgáló iparágak termelése egyre csökken.

Fontosabb fogyasztási cikkek termelése 1951 márciusában²

	1950 I. negyedév átlaga = 100
Haztartási eszközök	55
Rádióvevőkészülékek	74
Talpbőr	79
Konfekcionált áru	67

KÖLTSÉGVETÉS, ÉLETSZÍNVONAL

Az amerikai monopóliók háborús készülődésének szolgálatában az osztrák gazdasági helyzet egyre válságosabbá válik. A költségvetési kiadások 1952-ben 1946-hoz viszonyítva a hatszorosukra emelkednek. Az államháztartási deficit 1952-ben 1,031

¹ Monatsberichte des österreichischen Institutes für Wirtschaftsforschung, 1951. november, adatai alapján számítva.

² Österreichische Volkstimme, 1951. június 10. adatai alapján számítva.

Rockefellerék és az angol Shell-olaj közötti harc Rockefellerék győzelmével végződött. A chilei salétromkitermelés kicsúszott az angol monopólióké kezéből és a chilei réztermelés is az amerikai monopólióké kezén van. Az USA kapitalistái ellenőrzik — hogy csak a legfontosabbakat említsük, — Venezuela kőolaját, Bolívia ón- és ezüstkitermelését, Kuba kávétermelését és Argentína gyapjú- és hústermelését. Rövid időre ugyan Anglia ismét tért nyert Argentínában a hús, azaz az ún. „beafsteak” egyezmény révén, amelynek alapján Argentína angol olaj ellenében húst szállított Angliába. Az amerikai monopólióké nyomására azonban rövidesen felbomlott ez a szerződés és Argentína ezután nem a Shell-cégtől, hanem Rockefelleréktől vásárolja a kőolaját.

A latin-amerikai államok gazdaságát azonban nemcsak az amerikai monopólióké zsákmányolja ki, hanem a velük szövetkezett latin-amerikai országok kisszámú, de annál profitélesebb nagytőkés és nagybirtokos rétege is. A latin-amerikai országoknak is megvan a maguk „hatvan családja”, akik a második világháborúban megtanulták, hogy milyen módon lehet az emberek szenvedéséből és pusztulásából busás hasznot kovácsolni. Ezek számára a második világháború jó üzlet volt, és most egy harmadik világháború után áhítoznak. Amint Sztálin elvtárs mondotta a Pravda tudósítójának, „... nemcsak az Amerikai Egyesült Államok és Kanada törekszik új háború kirobantására, de ezen az úton jár a hús latin-amerikai ország is. Ezeknek az országoknak nagybirtokosai és nagykereskedői új háborút szomjúhoznak valahol Európában, vagy Ázsiában, hogy a harcoló országoknak a szokottnál is magasabb árakon adhassák el áruikat, és ezen a véres ügynön milliókat kereshessenek...” Ezek a latin-amerikai nagytőkések és nagybirtokosok az USA monopóliókéseivel karöltve a koreai háború kitörésével kezdetét vett fegyverkezési versenyen rengeteget keresnek. Így pl. az ón árának óriási emelkedése következtében a bolíviai Patinyo, Hochschild és Armayo család az USA monopóliáival együtt hatalmas nyereségekhez jutott. A gyapjú, hús és gabona áremelkedésén az argentin nagybirtokosok nyereszkedtek, de különösen azok, akik kapcsolatban vannak az amerikai Armour, Swift és Wilson húskonzervüzemekkel. Chilében az Amunateguik és Letelierek része-

sedtek a fegyverkezési verseny következtében rohamosan emelkedő rézárakból származó profitból. Peruban Manuel Odría elnök, Riva Agüero és más nagybirtokosok és nagytőkés családok húznak hasznot a fémek, az épületek és a gyapot árának rohamos emelkedéséből.

Az amerikai monopóliókéval szövetkezett nagybirtokos és nagytőkés réteg kiméltelen rablógazdálkodást folytat a latin-amerikai országok természeti kincseivel. Az annyira termékeny földek csak csekély részét művelik meg, így Paraguayban és Venezuelában a földterületnek 1%-át, Braziliában 1,6 százalékát, Uruguayban 5%-át, Chilében 7,8 százalékát és Argentínában 9,4%-át. A nagybirtokosok a mezőgazdasági termények árának magas színvonalon tartása érdekében, a lakosság szükségleteinek figyelmen kívül hagyásával csökkentik a vetésterületet, ha a világgiazi helyzet ezt úgy kívánja. Argentínában pl. 10 év alatt a len vetésterülete 55%-kal, a kukoricáé 45%-kal, a búzáé 30%-kal csökkent, 1947-ben az egész megművelt terület 26 millió ha volt, azaz annyi, mint 1914-ben.

A latin-amerikai országok mezőgazdasága teljesen elmaradott, félfeudális jelleggel bír. Braziliában az 1940. évi összeírás adatai szerint az 1000 ha-nál nagyobb kiterjedésű földbirtokok, amelyek az összes földbirtokok 1,46%-át képezik, a földterület 48,31%-át teszik. A 200—1000 ha kiterjedésű földbirtokok, amelyek az összes földbirtokok 6,4%-át képezik, az együttes földterület 25%-át foglalják magukban. Ezzel szemben a földbirtokok 75%-át kitevő 1—50 ha nagyságú gazdaságok az együttes földterületnek csupán 11%-át képezik. A 37 legnagyobb birtokos, akiknek egyenként több mint 100.000 ha földje van, annyi földdel rendelkezik, mint a földbirtokok 51%-át kitevő 20 ha-nál kisebb gazdaságok együttevén.

Argentínában az 1000 ha-on felüli nagybirtokok, amelyek a földbirtokok 7%-át teszik ki, a földterület 80%-át birtokolják. Ezek közül a birtokok közül a 2000 legnagyobb földbirtok területe annyi, mint Belgium, Hollandia, Olaszország és Dánia területe együttevén. Ugyanakkor a földbirtokok 60%-át kitevő kisparasztagazdaságok az ország földterületének mindössze 3%-ával rendelkeznek. 5000 állattenyésztő kezében összpontosul az egész állatállomány kb. 45%-a, ugyanakkor 200.000 parasztagazdaság

LATIN-AMERIKA

Gazdasági helyzet

*Angol államokból és
Delaware*

A hatalmas nyersanyag- és olcsó munkaerő-tartalékokkal rendelkező latin-amerikai államokat az extraprofitra éhes amerikai monopoltőke a második világháború befejezése óta egyre fokozódó mértékben gyarmatosítja. Az amerikai monopoltőkét csábítja az, hogy a latin-amerikai országokban jóval nagyobb a profitráta, mint az USA-ban; hivatalos adatok szerint a profitráta az USA-ban 11%, ezzel szemben a latin-amerikai országokban 17,1%. Ezenkívül szüksége van az amerikai monopoltőkének a latin-amerikai államokra, mivel agresszív háborús tervei- ben a latin-amerikai államoknak a legfontosabb élelmiszer- és stratégiai nyersanyag-szállító szerepét szánta, és ezért igyekszik ezeknek az államoknak gazdag nyersanyagforrásait hatalmába keríteni.

Hivatalos adatok szerint az USA tőkebefektetései a latin-amerikai államokban 1949-ben 1940-hez viszonyítva 92 százalékkal emelkedtek. Az USA külföldi tőkebefektetéseiben a vezetőszerepet a latin-amerikai államok viszik. 1949-ben az USA összes külföldi befektetéseinek 38,4 százalékát a latin-amerikai tőkebefektetések képezték.

Az USA tőkebefektetései a latin-amerikai államokban

Év	millió dollár						
	Ipar	Kereskedelem	Mezőgazdaság	Bányászat, kohászat, kőolajkitermelés	Közművek	Egyéb	Összesen
1945..	433	145	420	1057	898	46	2999
1946..	488	165	445	1196	821	61	3146
1947..	595	209	480	1484	846	102	3716
1948..	678	265	522	1766	854	120	4205
1949..	765	294	520	2192	876	136	4783

Forrás: Survey of Current Business, Washington, 1951. január, 22. old.

Az amerikai tőke azokban a gazdasági ágazatokban helyezkedik el, amelyek a stratégiai nyersanyagok kihasználása és a hadiipar kiépítése szempontjából fontosak. Legnagyobb arányúak a befektetések a kőolajkitermelésben, a bányászatban és a kohászatban, emelkedik a tőkebefektetés az ipar-

ban, azonban természetesen csak olyan iparágaknál, amelyek fejlesztése nem sérti az amerikai tőke érdekeit.

A Current Business című amerikai folyóiratban megjelent statisztikák azt bizonyítják, hogy 1946 és 1950 között az USA külföldi tőkebefektetéseiből eredő jövedelmek 40 százaléka a latin-amerikai országokból származott. Különösen kifizetődtek a venezuelai kőolajiparba eszközölt befektetések; az utóbbi öt év alatt ezek a jövedelmek erősen emelkedtek. 1950-ben a latin-amerikai államokból származó bevételek 240 millió dollárral emelkedtek, és ennek legnagyobb részét a venezuelai kőolajkitermelés szolgáltatta.

Az amerikai tőke terjeszkedésével egyidejűleg az angol monopoltőke mindinkább kiszorul a latin-amerikai államokból. Az angol és amerikai tőke Argentínában, Braziliában, Uruguayban, Venezuelában elkeseredett gazdasági harcot folytat. Az Angol Bank 1950. évi kimutatásából kitűnik, hogy az argentinai angol tőkebefektetések 1938-tól 1948-ig 86 százalékkal, a braziliaiak pedig 50 százalékkal csökkentek. 1938-ban az USA összes latin-amerikai tőkebefektetése annyit tettek ki, mint Angliának egyedül Braziliában eszközölt tőkebefektetése (2,5 milliárd dollár). Azóta az amerikai monopoltőke érdekkörébe kerültek a braziliai kőolajforrások, ércbányák és szénbányák. Több mint 400 amerikai konzern érdekel Braziliában. A Bethlehem Steel Co. az összes magán érdeklőhelyeket uralja. Az amerikai konzernnek kezében van a dohányipar 84 százaléka, az elektromosipar 81,3 százaléka.

*Külföldi tőkebefektetések Braziliában
1950 december 31-én*

	millió cruzeiro
USA.....	17732
Anglia.....	4368
Franciaország.....	815
Belgium.....	810
Svájc.....	250
Portugália.....	126
Egyéb országok.....	1035

Összesen: 25.136

Forrás: L'Économiste Européen, 1951. szeptember 9, 166. old.

az állatállománynak csupán 5,5%-ával rendelkezik.

Chilében a földbirtokok megoszlása az 1936. évi összeírás szerint a következő volt:

Gazdaságnagyság-csoport	A földbirtokok %-os megoszlása	A földterület %-os megoszlása
0— 5 ha-ig	43,5	0,5
5— 50 „	31,1	4,2
50— 200 „	8,9	6,3
200—1000 „	3,7	11,6
1000—5000 „	1,1	15,8
5000 ha-nál több	0,3	52,4
Adat nélkül	11,4	9,1
Összesen....	100,0	100,0

Forrás: Anuario Estadístico de Chile,

Tehát Chilében a legkisebb földbirtokosok, akik a földbirtokosok 74,6%-át alkotják, rendelkeznek a földterület 4,7%-ával, ugyanakkor a legnagyobb földbirtokokosok, akiknek aránya az összes földbirtokosoknak csak 5,1 százaléka, az egész terület 79,8%-nak birtokosai.

A latin-amerikai országokban a föld a nagybirtokosok, a külföldi monopóliumok, a bankok és az egyház kezén van. A földbirtokosok földjeiket magas bérösszegekért adják bérbé a nincstelen és apró földparcellákkal rendelkező parasztoknak. A bérlet igen rövid időtartamra szól, Argentínában a bérlők 56%-a 3 évnél rövidebb időre kapja bérbé a földet. Gyakori eset, hogy az eladósodott bérlő vagy munkás a földbirtokos rabszolgájává válik. Ilyen rabszolgamunkával műveltetik meg földjeik legnagyobb részét Brazília, Argentína, Peru és más latin-amerikai országok nagybirtokosai és monopóliói.

Az önálló parasztgazdák száma rohamosan csökken, így Argentínában az utóbbi 10 év alatt, 1,200,000-ról 500.000-re. A városba özönlő mezőgazdasági lakosság az ipari tartaléksereg számát növeli.

Chilében a mezőgazdasági munkás munkabére együtöde, Argentínában a fele, Brazíliában pedig negyede az ipari munkások már amúgy is alacsony munkabérének. A nők munkabére a férfi-munkabérnek még 50%-át sem teszi ki.

A fegyverkezési verseny súlyos teherként nehezedik az ipari munkásságra. Brazíliában 1949. augusztustól 1951. szeptemberig, tehát két év felforgása alatt a rizs ára négysze-

resre, a hús ára tizenhátszorosra, a burgonya ára ötszörösre és a kávé ára kilencszerre emelkedett. Paraguyban 1950. második felében az élelmiszerek ára átlagosan 73%-kal növekedett.

A létfenntartási költségek még a hivatalos adatok szerint is erős mértékben emelkedtek.

Létfenntartási költségek alakulása¹

	Index 1950 június = 100
Argentína (1951 március)	112
Bolivia (1951 augusztus)	139
Chile (1951 augusztus)	131
Mexikó (1951 augusztus)	116

Az árak rohamos emelkedésével szemben a munkabéreket alacsony színvonalon rögzítették. Így a munkások amúgy is nyomorúságos életszínvonala hónapról-hónapra csökken. A braziliai munkás havi keresete átlagosan 600—700 cruzeiro, a létminimum pedig hivatalosan 9000 cruzeiro. Argentínában a létminimum 1200 pezo, ezzel szemben a vasutasok munkabére átlagosan 330 pezo.

Munkavédelmi törvények csak papíron vannak. Az iparban, főként a textil- és cipőiparban, sok gyermek dolgozik. A Fox cipőgyárban (Rio de Janerio) a dolgozók kétharmadrésze gyermekekből áll, ezek úgyiszólván filléreket keresnek. A rossz munkaviszonyokhoz, a rendkívül alacsony munkabérekhez nyomorúságos lakásviszonyok járulnak. Ugyanakkor sok lakás kiadatlanul áll, mert a horribilis lakbéreket nem tudják megfizetni.

Amíg a munkások alacsony bérükből tengődnek, addig a nagykapitalisták mesés nyereségeket végnak zsebre. A Conjunctura Economica szerint 1943-ban a braziliai textilgyárosok átlagosan minden egyes munkáson 5000 cruzeirot kerestek, 1950-ben ez a nyereség már 7198 cruzeiropa emelkedett. 10 élelmiszeripar adata szerint a tőkések minden egyes munkáson 20,308 cruzeirot kerestek, ez a kétszerese a munkások átlagos munkabérének.

A dolgozók harca egyre erősödik a kettős kizsákmányolással szemben, bár a tőkések fasiszta eszközökkel igyekeznek minden megmozdulást elfojtani. 1947. és 1949. között Brazíliában, Chilében, Peruban és más latin-amerikai államban is, betiltották a kommunista pártokat, és számtalan kommu-

¹ Monthly Bulletin of Statistics, 1951. december, adatai alapján számítva.

nistát és szakszervezeti vezetőt börtönbe vettek vagy kivégeztek. Ennek ellenére 1949-ben Argentínában a földnélküli parasztok és mezőgazdasági munkások bizottságot alakítottak s a latifundiumok földjeiből 15.000 ha-t sajátítottak ki és osztottak fel egymás között. 1950-ben Chilében a szénbányászok, a vas- és acélgyárak munkásai sztrájkoltak. A sztrájkmozgalomhoz csatlakoztak a tanítók és a köztisztviselők is. Argentínában 1950-ben a tejipari munkások sztrájkoltak, a ki-

kötőmunkások megtagadták a hajók ki- és berakodását, az 1951. évi vasutassztrájk pedig megbénította Buenos-Aires és környéke forgalmát. Ezek azonban csak egyes példák; a latin-amerikai államokban mindinkább kiszélesedő sztrájkmozgalmak azt bizonyítják, hogy a munkásság erejét nem lehet fasiszta diktatúrákkal megtörni, a munkásság harca a jobb életkörülményekért és a béke megvédéséért egyre inkább erősödik.

A „SZOCIALISTA STATISZTIKA KÖNYVTÁRA”

című kiadványsorozatban megjelent

D. V. SZAVINSZKIJ

AZ IPARSTATISZTIKA TANKÖNYVE

című művének III. kiadása

A könyv részletesen foglalkozik a szocialista iparstatisztika tárgyának és feladatainak, a statisztikai megfigyelés megszervezésének és a megfigyelési adatok összesítésének kérdéseivel. Kimerítő alapos-sággal tárgyalja az iparstatisztikai vizsgálódás központi kérdéseit: az ipari termelés számbavételét és statisztikai vizsgálatát, a munkakeröltségszám, munkatermelékenység, munkabér statisztikáját, az ipari termelés önköltségének vizsgálatát. Foglalkozik az állóalapot, az ipari energiagazdálkodás, a termelési felszerelések, az ipari anyag-ellátás statisztikájával stb., stb.

Szavinszkij tankönyve komoly segítséget jelent nemcsak az iparstatisztikusok, az iparstatisztikát elsajátítani kívánó főiskolai és egyetemi hallgatók, hanem az ipari számviteli dolgozók, tervezők és közgazdászok számára is az élenjáró szovjet tapasztalatok elsajátítása és munkájuk megjavítása terén.

**KAPHATÓ AZ ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT
KÖNYVESBOLTJAIBAN**